Petr Hlaváček (ed.)

IZRAEL

ŽIDOVSKÝ STÁT V ROZPADAJÍCÍM SE SVĚTĚ

FORUM 24

FORUM 24

Fórum pro média,
kulturu a civilizaci

יִשְׂרָאֵל

OBSAH

Petr Hlaváček
Slovo úvodem. Stát Izrael v soukolí globální politiky 6

Věra Tydlitátová
Izraelci a Palestinci. Blízký východ a víra v dobro jako akt odvahy 15

Jan Fingerland
Izrael a arabský svět. Komplikované sousedství a vrůstání 51

Jiří Schneider
Česko, Izrael a Západ. Historické a kulturní kódy, vzorce a příběhy 71

Jan Jandourek
Most i zeď. Role náboženství v izraelské společnosti 89

Petr Hlaváček
Stát Izrael v české (a západní) kulturně-politické imaginaci 101

Martin Kovář
Velká Británie a Izrael. Ostrovní stát a jeho strategický partner 121

Petr Janyška
Francie a Izrael. Vzdálená blízkost a blízká vzdálenost 139

Jiří Pondělíček
USA a Izrael. Cesta k bezvýhradné podpoře a rozkolu 171

Lucie Tungul
Turecko a Izrael. Dynamický příběh spojenců a rivalů 195

Robert Schuster
Německo a Izrael. Úspěšný příběh, v němž to začalo skřípat 213

Jan Škvrňák
Polsko a Izrael. Od složité minulosti k obtížným vztahům 231

Libor Dvořák
Rusko a Izrael. Z hloubi dějin až k Putinovi a Netanjahuovi 247

Radomyr Mokryk
Ukrajina a Izrael. Historická traumata a hledání porozumění 265

David Gardáš
Čína a Izrael. Mezi obchodem, ideologií a geopolitikou 275

František Kalenda
Latinská Amerika a Izrael. Přátelé, kritici a nejistá budoucnost 293

Petr Placák
Nebezpečná Evropa. Nejen o izraelsko-palestinském konfliktu 305

SLOVO ÚVODEM. STÁT IZRAEL V SOUKOLÍ GLOBÁLNÍ POLITIKY

Stát Izrael ani nás Středoevropany nenechává chladnými, vzbuzuje vášně, obdiv, kritiku i odmítání. Po 7. říjnu 2023, kdy palestinští teroristé z organizace Hamás a jejich spojenci podnikli pogromistický vpád do Izraele a v letech 2023–2025 následovala válka v Gaze, se v České republice výrazně zvýšil zájem o Blízký východ a izraelsko-palestinský problém. Vzápětí – pro mnohé poněkud nečekaně – na sebe v českém veřejném prostoru narazily dva odlišné kulturně-politické narativy, oba se v nějaké míře opírající o dějiny 20. století, jejich interpretaci a mytologizaci. V principu jde o falešné mýty, v jejichž struktuře se odráží neznalost dějin a geopolitického kontextu i zvláštní civilizační sebenenávist.

Žijeme uprostřed falešných mýtů

První narativ či příběh vypravuje o jakési specifické spřízněnosti Čechů a Izraelců. Bylo to přece Československo, které v letech 1947–1949 dodávalo i přes embargo OSN potřebné

zbraně vznikajícímu Státu Izrael, čímž ho zachránilo před zničením v první arabsko-izraelské válce. Proti tomu byl i v českém veřejném diskurzu záhy postaven příběh o Izraeli jakožto výspě západního kolonialismu na Blízkém východě, který ohrožuje nejen právo Palestinců na státní nezávislost a suverenitu, nýbrž i pokojné soužití všech obyvatel tamějšího regionu. Izrael prý představuje cizorodý a agresivní prvek, proto je proti němu třeba vést osvobozenecký boj.

Oba zmíněné narativy jsou zajímavé tím, že klíčem k jejich dekonstrukci jsou právě tolik vzývaná koloniální studia s konceptem imperialismu, kolonialismu a dekolonizace. Připomeňme si často přehlížený fakt, že moderní český stát, totiž Československo, byl od roku 1945 gubernií a v podstatě i kolonií obludného sovětsko-ruského impéria. Československo nebylo suverénní stát, který by sám o sobě a ze své vůle pomáhal v roce 1948 vyhlášenému Státu Izrael. Dělo se tak jen proto, že Moskva k tomu svolila a udělila patřičné příkazy. Jakmile se však ukázalo, že Židovský stát nebude novým klientem Sovětského svazu na Blízkém východě, rozpoutala Moskva vražedné orgie antisemitismu halené do řečí o boji proti sionismu jako nové formě západního imperialismu. Pokud lze na někoho aplikovat vztah impérium/kolonie, pak se to týká Ruska, tehdy se sovětskými mimikry, a nesvéprávného českého státu, tj. ČSR a později ČSSR. Český mýtus o záchraně Izraele je plný útěšné nostalgie, vytěsňuje však zahraničněpolitické kontexty, zkrátka je i výsledkem nedostatečné reflexe našich vlastních třeskutých dějin.

Podobné je to i s koloniálním diskurzem uplatňovaným vůči desetimilionovému Státu Izrael, jehož tři čtvrtiny tvoří Židé, jako by tento nevelký národ ovládal svět a usiloval o zničení islámské civilizace. Nestačí vykřikovat

jako zaklínadlo patetická hesla o tom, že Izrael je imperialistická sionistická entita, prodloužená ruka Spojených států amerických na Blízkém východě, jak to činí někteří (nejen) levicoví intelektuálové, novináři a aktivisté. Svým způsobem jsou tato tvrzení na stejné úrovni, jako eschatologická představa íránských ajatolláhů, že USA a Izrael jsou velký a malý satan, kteří chtějí rozvrátit islám. Hlasatelé „svobodné Palestiny" podporují ve skutečnosti jako příslovečné užiteční idioti pokračující zotročení palestinských Arabů teroristickými skupinami typu Hamásu a zkorumpovanými kleptokraty z hnutí Fatah. Rádi by vzbudili soucit Západu s Palestinou, ale zároveň rozdmýchávají nenávist jak vůči Izraeli, tak i západní civilizaci.

Kdo je koloniální imperialista?

Nejde o to nevhodně zlehčovat utrpení palestinských civilistů, které je bohužel hrozivým faktem. Řešením ovšem není, pokud budeme na Západě, v Evropě a Česku akceptovat lež či neznalost a na základě emocí šířit nenávist. Palestinský Hamás je teroristická sunnitská organizace, mimo jiné podporovaná Íránem, jehož ideologií je perský šíitský imperialismus toužící expandovat všemi směry. Zároveň jsou Palestinci rukojmími svých arabských sousedů, kteří na ně takřka osmdesát let (!) od první arabsko-izraelské války hledí – bohužel společně s OSN – jako na obtěžující uprchlíky a zneužívají je pro svou vnitropolitickou agendu. Ani podpora sunnitského Turecka není vůbec nezištná. Jde pouze o další z Erdoğanových nástrojů k prosazování takzvané novoosmanské politiky, jejímž cílem je obnovení turecké imperiální hegemonie na Blízkém východě a v severní Africe. Sunnitští Turci a šíitští Peršané mezi sebou soupeří o vliv a vládu nad Araby, jimiž zároveň pohrdají.

Problémem Blízkého východu tak rozhodně není jakýsi izraelský imperialismus a kolonialismus, byť nelze zastírat, že současná vláda v Jeruzalémě je postavena na spolupráci s izraelskými nacionalisty a extremisty. Jenže, na rozdíl od Palestiny, v Izraeli se pravidelně konají demokratické parlamentní volby, které mohou nynějšího premiéra Benjamina Netanjahua, tolik proklínaného i mnohými Izraelci, smést, takže nejspíše přijde o funkci a skončí před soudem. Naopak na území Palestinské autonomie se více či méně svobodné volby konaly naposledy před dvaceti lety, v lednu 2006, pak už nic. Takzvaný Západní břeh (čili Judea a Samaří), v letech 1948–1967 součást Jordánska, a Pásmo Gazy nemají ani společnou hranici a vyvíjejí se dosti mimoběžně. V Gaze funguje, i přes nedávnou brutální válku s Izraelem a mír zprostředkovaný Spojenými státy, islamistická diktatura v čele s Hamásem.

Významná část Izraelců si dokáže představit vznik nezávislého Státu Palestina, byť nikoliv s Východním Jeruzalémem jako hlavním městem a za cenu ohrožení existence Státu Izrael. Avšak ani pod vedením Fatahu, natož pak teroristického Hamásu, by to nebyla Palestina svobodná a demokratická. Heslo „Free Palestine“ může sice znít na první poslech sympaticky, ale realita je hrozivá – palestinské politické elity jsou zkorumpované, samolibé a autoritářské. Svůj podíl na tom má i desetiletí trvající finanční pomoc západních zemí, včetně EU a Česka, které jen platily a netrvaly na skutečné liberalizaci poměrů v palestinských autonomních oblastech.

Nenávist k Izraeli, anebo k Západu?

Když na sociálních sítích a webech levicových i pravicových extremistů v Evropě pročítám jejich posty na

podporu palestinského lidu, který trpí agresí ze strany „koloniálního“ či rovnou „nacistického“ Izraele, obávám se, že autorům takovýchto antisemitských blábolů, často mladým lidem a studentům, nemohu věřit jejich soucit s palestinskými civilisty. Anebo je snad normální dojímat se na jedné straně nad utrpením palestinských Arabů a zároveň se zalykat nenávistí vůči izraelským Židům a přát jim utrpení a smrt?

Dovolte proto, abych zde předložil následující hypotézu. V souvislosti se Státem Izrael lze jistě kritizovat mnohé, a to zcela oprávněně, ale těm, kteří se od věcné kritiky posunuli k vyslovené nenávisti vůči Izraeli, dávno nejde o Palestince. Ti jsou jim naprosto ukradení, stejně jako Izraelci. Ona zvláštní emocionální angažovanost je pouhým výrazem hluboké nenávisti vůči vlastní civilizaci, totiž vůči Západu. Problém je sebenenávist významné části západních elit, které se dosud nedokázaly vypořádat s dědictvím západního excepcionalismu čili s přesvědčením o civilizační výjimečnosti a vyvolenosti. Zatímco dříve byl Západ i prostřednictvím svých intelektuálních, politických a náboženských elit představován jako nejlepší civilizace na světě, dnes je naopak líčen jako vůbec nejhorší. Takže tu máme výjimečnost naruby – dříve mohl Západ za všechno dobré ve světě, nyní je mu však připisována jakási dědičná vina za všechno zlé v minulosti, přítomnosti i budoucnosti.

Tato podivuhodná západní sebenenávist slouží především k tomu, aby se západní elity mohly i nadále rétoricky potýkat s historickým dědictvím západního imperialismu a kolonialismu. Zatímco se na Západě soustavně a někdy až sebetrýznivě věnujeme reflexi vlastních zločinů z doby třeba před dvěma sty léty, bohorovně přehlížíme, že

opravdu strašlivé zločiny páchá nyní komunistická Čína, jak vůči svým etnickým a náboženským menšinám, tak v Africe, kde postupuje jako bezohledný kolonizátor. Nechceme vidět, že Írán s Tureckem zápasí o vliv na Blízkém východě a společně hledí na Araby jakožto na méněcenné a nekulturní barbary. Nemluvě o Rusku, posledním koloniálním impériu starého typu, které dosud zotročuje a ničí desítky národů a aktuálně vede koloniální a genocidní válku proti Ukrajině. Zřejmě je pro část západních elit důležitější ukazovat prstem na věčného viníka všeho, i utrpení v Gaze, totiž na Západ, jehož má být Izrael blízkovýchodním výhonkem či spojencem. Je to hanebné vůči Palestincům i Izraelcům. A nečestné. Západ není ani nejlepší ani nejhorší, přesto je to i nadále slušná civilizace, v níž usilujeme o dodržování lidských a občanských práv, která nejsou jen západní, nýbrž univerzální.

Nikoliv emoce, ale kultivovaný dialog

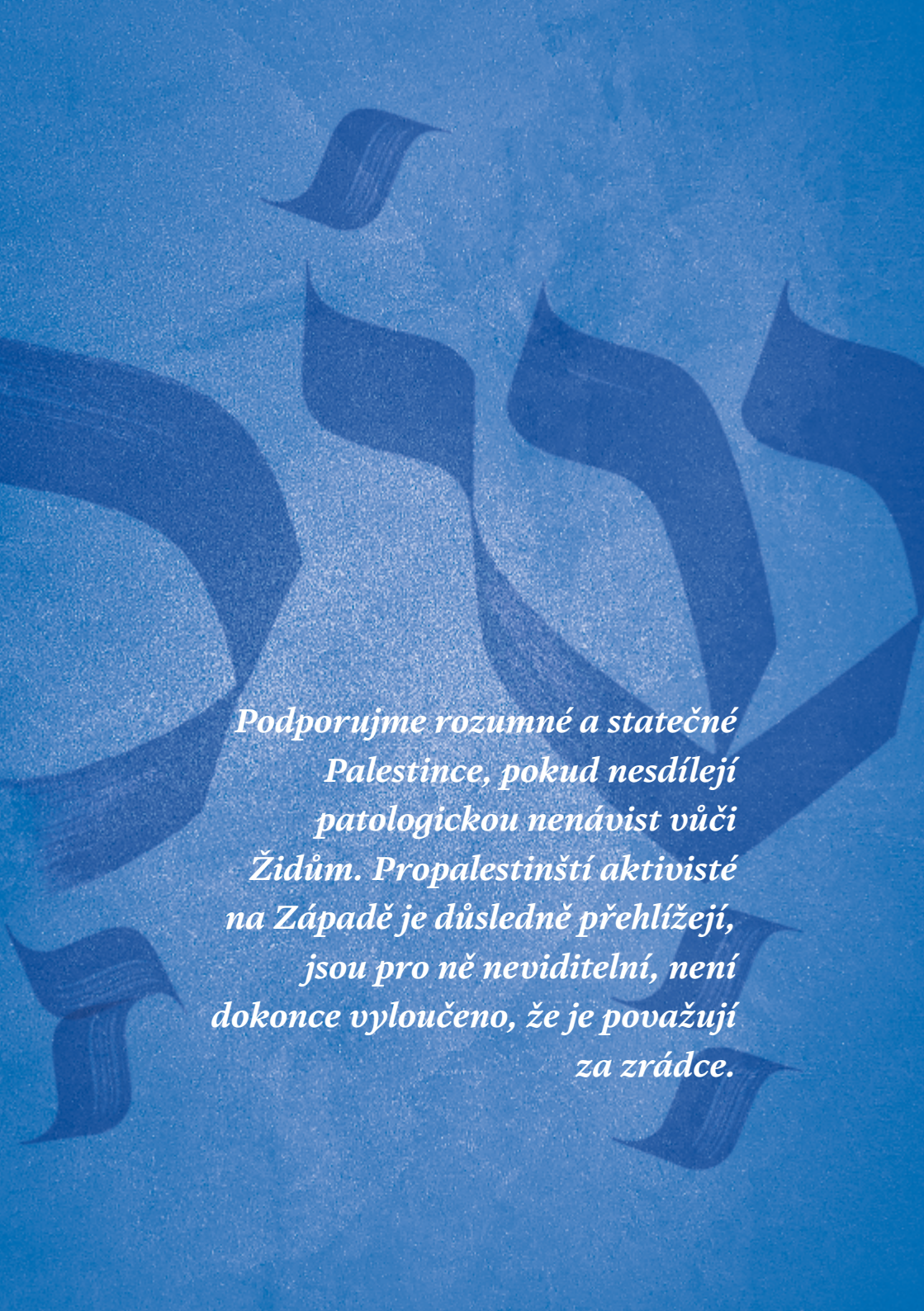
Abychom neutonuli v emocích a vedli i v České republice kultivovaný dialog o Izraeli, Blízkém východě a situaci západní civilizace, případně o české a evropské zahraniční politice, pak se musíme vrátit k faktům. Až z nich mohou vycházet adekvátní interpretace a názory. Stát Izrael bývá vykreslován jako jediná demokracie a výspa západní civilizace na neklidném Blízkém východě, přičemž od svého založení v roce 1948 funguje jako zvláštní hypertext globálního dění. Ačkoliv jde o relativně malou zemi, opakovaně figuruje ve světových médiích jako neuralgický bod mezinárodní politiky. Po teroristických útocích palestinského Hamásu 7. října 2023 a vojenské reakci Izraele v Gaze se blízkovýchodní region znovu ukázal jako ohnisko střetávání různých civilizací, imperiálních aspirací

a geopolitických obratů. Situace Židovského státu v časech rozpadajícího se světa se mění velice rychle a některé problémy akcelerují. Nelze je ovšem pochopit bez historického kontextu a zevrubné znalosti událostí z posledního desetiletí i naší současnosti.

Kniha, kterou náš autorský tým předkládá české veřejnosti, není toliko reflexí kulturně-politických problémů uvnitř Izraele, nýbrž na Židovský stát hledí z mnohem širší globální perspektivy na základě jeho vztahů s významnými státními aktéry současnosti. Proto tu najdeme esejistické texty diplomatů, politologů, historiků, sociologů, judaistů či publicistů, které interpretují vývoj izraelské společnosti a politiky, ale také dynamickou interakci Státu Izrael s Evropou, zejména s Velkou Británií, Francií, Německem, Polskem, Ukrajinou a Českem, dále též se Spojenými státy americkými, Tureckem, Ruskem, Čínou a Latinskou Amerikou.

Publikace není další analýzou izraelsko-palestinských konfliktů 20. a 21. století, ba ani komplexním pojednáním o zahraniční politice Státu Izrael v post-globálním světě. Představuje především aktivní hypertext, jehož ambicí je podněcovat českou občanskou společnost k vážně míněnému dialogu. Zároveň nastavujeme zrcadlo i Česku, tj. nám samotným, abychom naši českou státní a národní existenci odvážně a sebevědomě nahlíželi v globálních souvislostech. V situaci, kdy se pod tlakem staronových totalitarismů, imperialismů a nacionalismů rozpadá dosavadní mezinárodní řád, to už jinak ani nelze.

doc. PhDr. Petr Hlaváček, Ph.D.,
historik, filosof a hlavní editor deníku FORUM 24
Praha – Café Louvre, říjen 2025

Podporujme rozumné a statečné Palestince, pokud nesdílejí patologickou nenávist vůči Židům. Propalestinští aktivisté na Západě je důsledně přehlížejí, jsou pro ně neviditelní, není dokonce vyloučeno, že je považují za zrádce.

Věra Tydlitátová
judaistka, religionistka a publicistka

IZRAELCI A PALESTINCI. BLÍZKÝ VÝCHOD A VÍRA V DOBRO JAKO AKT ODVAHY

Psát dnes cokoliv o Izraeli znamená vstupovat na horkou půdu a riskovat ztrátu přátel. Píšeme-li o aktuální situaci, která strašlivým způsobem graduje, ocitáme se pod palbou kritiky z jedné či druhé strany konfliktu, neboť racionální a věcná diskuse je již téměř nemožná. Nenávistné výpady včetně pokusů umlčet mluvčího jej nemohou přesvědčit o pravdě oponentů, naopak brání mu vyslovit kritiku do vlastních řad. Sleduji argumenty Izraelců i Palestinců (stejnou měrou i jejich stoupenců v Evropě) a jen málokdy nacházím snahu slyšet a pochopit druhou stranu a přistupovat k ní s elementárním respektem. Můžeme být pohlceni oprávněným hněvem, ale bez pokusu o porozumění nikdy nedosáhneme dobrého výsledku. Pokud se vyhýbáme krajnostem, zcela určitě narazíme na ostrou kritiku z obou stran, budeme zváni „teroristy“, „sionistickými prasaty“ nebo „podporovateli genocidy“ a „vrahy dětí“. Přesto je naší povinností zůstat lidmi.

O Izraeli a Palestině by měli psát především lidé, kteří v tomto regionu žijí a každodenně čelí neustálým obavám, nebezpečí smrti nebo ztrátě svých blízkých. Psát z pohodlí střední Evropy je troufalé. Nicméně diskuse o konfliktu k nám doléhá stále hlasitěji a již i v našich městech probíhá prudký zápas mezi stoupenci znepřátelených stran, byť prozatím bez obětí na životech, pouze s posprejovanými synagogami, transparenty, prapory a křikem. Nenávistné ataky blokují diskusi, brání tomu, aby napadený mohl v klidu ustoupit a případně uznat argumenty protistrany. Tato vypjatá angažovanost je s největší pravděpodobností zástupným konfliktem vybičovaným těmi, kdo potřebují rozkládat západní demokratickou společnost. Nehysterický pohled z poklidné Evropy je mnohdy naivní, ale někdy je geografický odstup od bouřlivého regionu alespoň částečně výhodou.

Vyhlazování Židů se nesmí opakovat

Izrael, to není pouze konflikt, ani pouhé výkony na válečném poli, ani jen vyspělá země s průkopnickým high-tech průmyslem a geniálními postupy v zemědělství. Izrael není pouze země s fascinující přírodou, pradávnou historií a pestrou škálou kultur a náboženství. Izrael je také pokus o vybudování domoviny pro tisíce let pronásledovaný židovský národ, Izrael je snaha o nápravu dějinných křivd a o zabránění opakování justičních vražd, pogromů a šoa. V jeho základech stály humanistické ideály, obrovská míra obětavosti, odvahy, nadšení i ochoty k přátelskému soužití se sousedy v regionu a touha po míru. Stejně tak však v jeho základech leží nezměrné trauma a přesvědčení, že se již nikdy nesmí opakovat vyhlazování Židů.

V Izraeli se v poslední době, ostatně jako i na mnoha jiných místech planety, rozmohly nebezpečné síly. Pozorujeme vyhrocení konfliktu až k fanatismu, bezohlednou dehumanizující rétoriku, pálení mostů k jakékoliv dohodě. Namísto tradičního pragmatismu nastupuje nesmiřitelné, neústupné a pokořující označování nepřátel, nebo i pouhých kritiků, za téměř démonické zlo. Jako by se publicisté a politici utrhli ze řetězu a ztratili soudnost i morální kompas. Židé mají svoji identitu založenou na Tóře a na prorocké etice a pokud ji opustí ve jménu militantního řešení traumatu, ztratí lidskou tvář nejen Židé, ale celý svět.

Když byl zvolen premiérem Benjamin Netanjahu, na jeho podporu se shromáždily v ulicích davy, mávaly vlajkami a zněl zpěv: „Bibi melech Jisrael…“. Znělo mi to jako varování. Jde o variaci na starou píseň *David melech Jisrael* (David, král Izraele, žije a trvá). Tento populární popěvek asociuje mesiášský věk. Netanjahu však není Mesiáš. S falešnými mesiáši mají Židé zlé zkušenosti.

Nezhojené rány a spravedlnost pro všechny

Na obou stranách konfliktu se nenávist vyšplhala do takových výšin, že již téměř není možné hovořit věcně. Palestinci svým pogromem 7. října 2023, unesením, zabíjením a mučením rukojmí otevřeli Pandořinu skříňku nepředstavitelných hrůz, na které svět po pár dnech zapomněl. Na druhé straně izraelská vláda stále viditelněji nezvládá situaci. To, co na počátku bylo legitimním zásahem proti teroristům a kampaní za osvobození rukojmí, se s postupujícím časem ukázalo jako málo úspěšná, zbytečně tvrdá válka, která stále více připomínala pomstu a plošné trestání všech Gazanů. S každou další krutostí, ať ze strany

Izraele nebo ze strany Palestiny, roste zátěž budoucích generací, které se ve svém svědomí budou po mnoho let bolestně vyrovnávat s dědictvím nenávisti.

Palestina není území určené pro hrátky excentrických, ambiciózních a infantilních politiků a nikdy nebude letoviskem nebo pozlaceným lunaparkem nabubřelých amerických miliardářů. Palestina je domovem milionů lidí, kteří stále více strádají a utápějí se v beznaději. Je irelevantní, že se jako národ definovali teprve nedávno, že jejich angažovanost a nacionalismus vybudili Hitlerův přítel Amín al-Husajní a sovětští propagandisté, že si v minulosti zvolili do čela teroristickou organizaci Hamás a že mnoho z nich dnes jeho zločiny vášnivě podporuje. Důležitá je budoucnost, nikoliv minulost. Nyní již jde o národ a jako s národem je nutné s Palestinci jednat. Obnovit rozhovor a důvěru nebude snadné, ale neexistuje jiné řešení. Až opadnou nejdivočejší emoce, bude nutné usednout k jednacímu stolu a hledat spravedlnost pro obě strany.

Pokud pro sebe Palestinci chtějí smysluplnou budoucnost, budou muset ustoupit ze své urputnosti, vzdát se nároků na území „od řeky k moři“, protože ani na celý Jeruzalém nemají a nebudou nikdy mít nárok, ale mají právo žít v míru v suverénním státě a prosperovat. Stoupenci Hamásu musí bezpodmínečně přestat pronásledovat a likvidovat nejen židovské civilisty, ale také opoziční palestinské aktivisty, na něž světová veřejnost tak ráda zapomíná. Pokud Palestinci odloží primitivní a patologickou nenávist k Židům, přestanou k ní vychovávat děti, přestanou odpalovat na Izrael rakety, podporovat teroristy, pokud si ustanoví funkční právní instituce a postaví se na vlastní nohy za pomoci demokratických států, musí dostat šanci.

Pomoc však již nesmí spočívat v sypání peněz do rasistických učebnic, raket, bomb a tunelů, ale v komplexní rekonstrukci zdevastovaného území, vytvoření kvalitního školství a zdravotnictví, založení moderního zřízení orientovaného na respekt k lidským právům, spolupráci se sousedy a hospodářský růst.

Podporu a spravedlnost potřebuje také Izrael. Evropa musí přestat s jeho obsedantní kriminalizací, kterou jej žene do nedůvěry, beznaděje a stále zoufalejšího a bezohlednějšího zápasu o přežití. Na straně Evropanů je nutné lepší vzdělávání, výchova k toleranci a značná dávka pokory. Izrael již zcela právem Evropě nevěří, ale bez demokratické Evropy bude jeho budoucnost nejistá. Izrael svým občasným příklonem k autoritářským režimům možná signalizuje Evropě frustraci z pocitu, že jej Západ zradil, ale je to nesmírná chyba izraelské reprezentace, omyl, který Izrael bytostně ohrožuje, jak v politické a diplomatické rovině, tak, což je možná ještě horší, v rovině etické a duchovní.

Kde se vlastně vzal sionismus?

V současné době jsme svědky stále obludnější deformace jazyka. Poté, co se na veřejnost dostaly informace o děsivých zločinech německého nacionálního socialismu a hrůzách holokaustu, bylo alespoň v civilizovanějších zemích nepatřičné hovořit negativně o Židech. Po založení Státu Izrael v květnu 1948 a po krátké epizodě namlouvání ze strany Sovětského svazu, nalezli sovětští propagandisté zástupný termín pro židovskou identitu. Začali používat slovo sionismus, sionista, sionistický. Československo brzy zcela ovládané sovětskými „poradci“ začalo odsuzovat a popravovat své vlastní občany a v protokolech

z inscenovaných procesů čteme označení „sionistický“ jako součást dehonestace a obvinění, jako šifru pro židovský původ odsouzenců.

Co však slovo sionismus, tak často démonizované i dnes, znamená? Přesně vzato jde o označení židovského národního hnutí z druhé poloviny 19. století. Má však mnohem delší dějiny a myšlenka „návratu na Sijón“, je stará jako židovská diaspora, objevuje se v poezii a v liturgii prakticky od antiky. Pahorek v srdci Jeruzaléma byl ztotožněn s nejposvátnějšími místy zmíněnými v Bibli, například s horou Moria, kde měl Abrahám obětovat syna, nebo s kultickým pozemkem jebúsejského aristokrata Aravny, který od něj koupil král David za padesát šekelů stříbra, aby tam mohl obětovat Hospodinu na vlastní půdě. Na stejném místě byl Šalomounem vystavěn chrám, centrum judského náboženského života a symbol národní jednoty. Podle Talmudu byla tato skála základním kamenem světa a poté čněla nad vodami potopy. Hora obecně nazývaná Sijón, je natolik posvěcená mnoha historickými a duchovními významy, že je logicky spojována také s příchodem Mesiáše.

Název jeruzalémské akropole se stal metonymií pro celý Jeruzalém i Zaslíbenou zemi. Je tedy pochopitelné, že židovské hnutí usilující o záchranu před pronásledováním a asimilací a o národní obrození přijalo označení sionismus. Jeho cílem byl nejprve návrat do dávné vlasti, kde již žily starobylé židovské komunity, jako naplnění odvěké duchovní touhy a nalezení bezpečného domova pod tehdy relativně nábožensky tolerantní osmanskou vládou. Koncem 19. století se děly strašlivé masakry židovského obyvatelstva zejména v Rusku a miliony lidí prchaly před pogromy do Osmanské říše. K tomuto exodu jim napomáhaly štědré

finanční dary evropských mecenášů a donátorů, kteří neváhali obětovat statisíce liber na zakoupení půdy k založení a ekonomickému udržení židovských osad v mnohdy velice neúrodných a nehostinných lokalitách, v pouštích a malarických močálech.

Známější je dnes politický sionismus, hnutí již reálně usilující o ustavení svobodného státu jako útočiště pro židovský národ. Můžeme jej srovnat s mnoha dalšími národními a emancipačními hnutími 19. století včetně českého národního kulturního a politického obrození. Přestože myšlenky na vytvoření autonomní židovské enklávy ve Svaté zemi nacházíme již v 16. století, a to v pokusu renesanční podnikatelky a vzdělané aristokratky Doňi Gracie Mendes Nasi, nejvýznamnějším propagátorem politického sionismu byl Theodor Herzl. Tento původně asimilovaný nadějný spisovatel a novinář se stal v Paříži svědkem skandálního Dreyfusova procesu.

Nad rozpadem Osmanské říše

Pod dojmem nechutné štvanice proti francouzskému vlastenci Alfredu Dreyfusovi zavrhl Herzl myšlenku asimilace jako řešení nenávisti proti Židům a v krátké době načrtl myšlenku národního státu, který by chránil Židy jak v diaspoře, tak na svém území. Jeho útlá knížka Židovský stát je základním dokumentem moderního politického sionismu. Projekt Herzlova židovského státu předpokládal, že na místě starověké Judeje, jež byla součástí Osmanské říše, vznikne moderní konstituční monarchie, která bude liberální a multikulturní, bude v ní platit všeobecné volební právo a její občané se budou těšit rovnosti a štědrému sociálnímu systému. Představoval si britský liberální politický model kombinovaný s pařížskou elegancí. Charismatický

Herzl vyjednával s představiteli světových mocností, s papežem Piem X., který Herzla odbyl s tím, že by se Židé nejprve museli obrátit na křesťanství, i s osmanskou vládou. Troufale předložil velkovezírovi návrh, že by Židé za území Palestiny zaplatili turecký zahraniční dluh, a tak by pomohli Turecku obnovit finanční stabilitu. Jeho nabídka se setkala s příznivým ohlasem a vážnost jednání byla potvrzena tím, že Theodor Herzl byl roku 1896 vyznamenán Velitelským křížem Řádu Medžidie. Přestože se Theodor Herzl musel potýkat s nesmírnými překážkami a naplnění svého snu se nedočkal, je nyní pokládán za jednoho ze zakladatelů moderního Státu Izrael.

Sionismus nikdy nebyl kolonizačním hnutím, naopak, jeho ambicí bylo naplnit právo na sebeurčení nepatrné národnostní menšiny mezi koloniálními velmocemi. Sionisté také nikdy neměli v úmyslu páchat jakoukoliv genocidu či vyhánět původní obyvatelstvo. Theodor Herzl počítal s tím, že místní rolníci a řemeslníci se stanou plnoprávnými občany moderního, vyspělého a národnostně i nábožensky tolerantního státu. Původně byli jak Židé, tak Arabové stejně jako další menšiny Osmanské říše – Řekové, Arméni, Asyřané, Kurdové a desítky dalších – poddanými Osmanské říše rozdělené podle tolerovaných náboženských komunit zvaných millety. Žádná z menšin nemohla reálně počítat s vyhlášením vlastního státu, přestože sílící emancipační hnutí otřásala osmanskou vládou a jejich potlačování přinášelo rebelům obrovské utrpení. Židovský stát by tyto skupiny ochotně přijal.

Po porážce Osmanů britskou armádou koncem první světové války nastalo arogantní dělení dávných říší a kmenových území mezi vítězné mocnosti a docházelo ke koloniálnímu záboru velkých oblastí východního Středomoří.

Tajná Sykesova-Picotova dohoda z roku 1916 rozparcelovala bývalé osmanské území v jihozápadní Asii především mezi Francii, Británii a v menší míře i Rusko, tedy mezi vítězící koloniální říše, které usilovaly o tamější cenné přírodní zdroje, obchodní trasy a přístupy k oceánům. Tradiční kmenové a národní hranice byly ignorovány a velmoci narýsovaly podle pravítka nové.

Během složitých a nepříliš čestných jednání mocností byly do hry vtahovány i národnostní a náboženské menšiny a jejich naděje na svobodu byly využívány pro posílení vlivu evropských velmocí. Francie a Británie neváhaly dávat rozporuplné, neurčité a protichůdné sliby místním panovníkům, vládcům, národům a skupinám, jejichž pomoc aktuálně potřebovaly. Sionisté se odvolávali na Balfourovu deklaraci z roku 1917, která Židů slibovala podporu „zřízení národní domoviny židovského lidu v Palestině".

Kde se vzala Palestina?

Území východního Středomoří bylo odpradávna kolébkou inovací, například šlechtění obilí, vývoje hláskového písma a vynálezu purpuru, ale též krvavou křižovatkou starověkých mocností. Části tohoto mostu mezi Egyptem a Mezopotámií byly nazývány podle kmenových nebo městských svazů či království Ugaritem, Kanaánem, Foiníkií, Pelištey, Levantou, Izraelem a Judeou. Odpradávna to byl region roztříštěný politicky i kulturně, ale též schopný pragmatické kooperace. Jeho obyvatelé, většinou rolníci, pastevci, řemeslníci a obchodníci, nikdy nevytvořili mocný stát srovnatelný s Asýrií nebo Babylónií, ale často žili pod nadvládou těchto orientálních despocií a pokud se zmohli na vlastní malá království, jejich panovníci byli vazalové buď Egypta, nebo severních velmocí.

Mezi těmito národy žili podél jižního pobřeží Pelištejci, které starší překlady Bible nazývají Filištíny. Jak proroci Jeremjáš a Ámos, tak moderní genetické výzkumy naznačují, že Pelištejci zřejmě připluli z Kréty a Kyklad. Nešlo však o vyhraněnou kulturu a předkové Pelištejců, snad vyhnaní ze své domoviny dórskými kmeny, či opakovanými erupcemi sopky na Théře, byli směsicí ostrovanů nazývaných „mořské národy“. Připlouvaly z oblastí Středozemního moře a kotvili po celém pobřeží od Egypta po Fénicii, kde hledali nový domov. Původně to nebyli krvelační nájezdníci, ale vzhledem k hustě obydlenému pobřeží si mnohdy své místo na zemi museli vybojovat.

Přestože měli povětšinou evropské kořeny, příliš se od svých kanaánských sousedů, ani od Izraelců nelišili. Asimilaci se sousedy se nebránili, přejímali ikonografii, písmo, slova i bohy. Pelištejci obývali úrodnou pobřežní nížinu, Izraelci sídlili na vnitrozemské pahorkatině a pravděpodobně mezi oběma společnostmi probíhala živá obchodní i kulturní výměna. Navzdory pověstnému zápasu Davida s Goliášem existovaly mezi Izraelci a Pelištejci i přátelské kontakty. Soudce Samson si hledal nevěstu mezi pelištejskými ženami, ikonický hrdina David se stal žoldnéřem ve službách pelištejského krále. Je však zřejmé, že v tak exponovaném regionu byly konflikty nevyhnutelné.

Pelištejský svaz pěti měst stejně jako jiné malé státy včetně Judeje doplatil na svou pozici mezi kovadlinou Egypta a kladivem Babylónu. Stopa Pelištejců z dějin zcela mizí po vpádech Asyřanů a Babylóňanů okolo roku 604 př. n. l.

Kde se tedy vzala Palestina? Provokace, korupce a brutální zásahy Říma do života obyvatel i do náboženských zvyklostí Židů vyprovokovaly v roce 135 povstání Šimona bar Kochby. Když Římané vzpouru krvavě potlačili,

císař Hadrianus se rozhodl definitivně vymazat veškerou památku na židovské osídlení Judeje. Kromě sadistických opatření, která postihla miliony přeživších Židů, vyhánění obyvatel měst do exilu, prodávání židovských rolníků do otroctví a drakonických poprav učenců nechal císař přejmenovat židovskou vlast na Syrskou Palestinu podle dávno vyhnaných či vybitých Pelištejců. Tento název se pak udržel přes celá staletí až do doby Britského mandátu Palestina. Kdokoliv, kdo v něm žil, byl označován jako Palestinec: Arabové, Syřané, Arméni, Řekové, Turci i Židé. Šlo o demonymum, označení obyvatel zmíněného regionu, nikoliv o národnost.

Teprve po založení Státu Izrael a zejména v 70. letech 20. století se někteří místní Arabové identifikovali jako zvláštní národ Palestinců. Do značné míry to byl důsledek agitace Amína al-Husajního a propagandistického působení ideologů sovětského bloku, kteří považovali Izrael za nepřátelskou výspu západních mocností. Moderní Palestinci nemají geneticky, historicky, ani kulturně nic společného se starověkými Pelištejci. Je třeba respektovat, že se vydělují z obecného označení Arabů a nazývají se Palestinci, nicméně jde o nový národ.

Boj Izraele o přežití

Stát Izrael byl založený jako azyl pro pronásledovanou židovskou diasporu. Jeho území dnes leží tam, kde se rozkládalo starověké izraelské a judské království, zaujímá však nepatrnou rozlohu oproti historickým hranicím izraelského království. Je to stát mnohem menší než Česká republika, prostírá se na území odpovídající necelé třetině naší vlasti. Tento titěrný kousek země, z něhož velkou plochu zabírá poušť, se stal jediným útočištěm malého

pronásledovaného národa. Počet obyvatel Izraele je o něco menší než počet obyvatel České republiky, přičemž asi pětina z nich nejsou Židé.

Již středověké pogromy a justiční vraždy stejně jako náboženský zápal přivedly mnohé židovské vizionáře k myšlence, že by se vyhnanci měli z diaspory navrátit na Sijón, ať již okamžitě, nebo pod praporem Mesiáše, který na Sijónu shromáždí svůj lid. Během vyhánění Židů z evropských států přicházely do dávné vlasti větší či menší skupiny zbožných rabínů i se svými komunitami a zakládali modlitební bratrstva, školy, synagogy, osady a vlastní čtvrti ve městech a městečkách Svaté země. Země izraelská se stávala cílem zástupů poutníků a štvanců, do judských měst se stěhovali učenci, filosofové, mystikové i fantastové. Zaslíbená země nikdy v dějinách nebyla bez svých Židů.

Vyhnání Židů ze Španělska roku 1492 bylo tragédií srovnatelnou s vypálením chrámu v Jeruzalémě. Po celém Středomoří putovaly tisíce rodin hledajících nový domov. Mamlúcká a Osmanská říše, které ovládaly východní Středomoří, byly nábožensky tolerantnější než křesťanské státy, a tak židovští uprchlíci tam nacházeli bezpečný azyl i slušnou obživu. Mnoho se jich usadilo v galilejském městečku Safed nebo v Jeruzalémě, který byl významný pouze pro svá křesťanská a židovská poutní místa, ale neměl ani hospodářský, ani strategický význam. V 16. století probíhaly v celé Evropě kruté náboženské války a mezi Židy i křesťany se šířily chiliastické nálady. A tehdy se mnoho zbožných židovských poutníků usadilo ve „čtyřech svatých městech“, kromě Safedu a Jeruzaléma to bylo město učenců Tiberiada a starobylý biblický Hebron, tradiční pohřebiště patriarchů.

Doña Gracia Mendez již uvažovala jako moderní podnikatelka, když v 16. století usilovala v Tiberiadě a okolí o vytvoření židovské domoviny, jejíž ekonomika by byla založena na poutích k hrobům významných osobností, na zemědělství, a především na lázeňském využití horkých pramenů. Oblast této autonomní židovské enklávy si pronajímala od sultána Sulejmána Nádherného, jehož dvoru poskytovala významné diplomatické služby, celý projekt však po její smrti zanikl.

V nové době byl křesťanský antijudaismus poněkud na ústupu, ale na jeho místo se draly nové formy nenávisti: rasový a sociální antisemitismus poháněný obavami z konkurence a fanatickým nacionalismem plným paranoidních strachů. Namísto kázání, že Židé ukřižovali Pána Ježíše, se v tisku objevovaly hloupé a zlé karikatury, obvinění Židů z okrádání zákazníků, z podpory alkoholismu, prostituce a anarchismu. Z levé části politického spektra padala obvinění z vykořisťování dělníků židovskými podnikateli. Levicoví antisemité včetně mnoha literátů a umělců prezentovali Židy jako vypasené oligarchy a kapitalistické vykořisťovatele prostého lidu. Antisemité pravicové orientace zobrazovali Židy jako anarchisty a komunisty. A samozřejmě téměř vždy byli Židé podezříváni z napomáhání nepříteli. Antisemitismus se ve druhé polovině 19. století stával vítaným motorem volebních kampaní téměř všech politických stran včetně těch, které považujeme za pokrokové. V tisku i na ulicích běžně zněly výkřiky: „Židi, táhněte do Palestiny!“

Židé během dějin zkoušeli různé způsoby přežití, od spolupráce s majoritou v roli lékařů, diplomatů, řemeslníků a obchodníků, přes stažení do nedůvěřivé izolace, neúnavnou duchovní kultivaci včetně úniků z přítomných

útrap do mystických světů, věnovali se studiu, uchylovali se pod ochranu králů nebo šlechty, vkládali důvěru v občanský princip a asimilaci, přijímali ideály osvícenství, jehož židovská odnož *haskala* obohatila evropskou společnost o fascinující příklady tolerance a humanity.

Ohrožení nacismem a vlna přistěhovalectví

Krevní pověra, pomluvy, ponižování, šikana, nespravedlivé a drakonické rozsudky, Dreyfusova aféra a další podobné skandály, pogromy v Rusku a vzestup totalitních režimů v Evropě však ukázaly, že žádná strategie přežití židovskou populaci neochrání. Holokaust byl zatím nejdůslednějším a nejradikálnějším pokusem navždy umlčet židovský hlas v dějinách. Britský mandát Palestina byl jedním z mála území, kam mohla směřovat židovská emigrace. Britové však přistěhovalectví navzdory tehdy již známým hrůzám nacismu striktně regulovali. Neochota svobodných zemí včetně britských držav přijímat židovské uprchlíky patří k nejodpornějším dějinným zradám západního světa.

Když ve 30. letech vzrůstalo ohrožení nacismem a bylo stále zřejmější, že tato perzekuce bude strašnější než kdykoliv předtím, započala tzv. pátá *alija*, další vlna přistěhovalectví do Svaté země. Do britské Palestiny zamířilo asi 100 tisíc většinou nadaných, vzdělaných a bohatších lidí z Německa. Přijížděli umělci, vědci, spisovatelé, hudebníci, inženýři a podnikatelé. Pro region znamenala tato imigrace evropských elit nesmírný přínos.

Arabské obyvatelstvo však masivní příliv židovských imigrantů vnímalo jako ohrožení. Vztahy mezi Araby a Židy se od 19. století postupně zhoršovaly, k čemuž přispívala také alibistická politika britské správy a systematická protižidovská kampaň Hitlerova oddaného přítele,

velkého muftího Amína al-Husajního, kterého Britové navzdory jeho předchozím zločinům dosadili do nejvyšší náboženské funkce a přehlíželi jeho protižidovskou agitaci. Zatímco v Německu sílilo pronásledování Židů, v Palestině Britové začali imigraci radikálně omezovat. Tyto restrikce byly zakotveny v tzv. MacDonaldově bílé knize.

Židé reagovali na omezení přistěhovalectví tajným projektem nazvaným Alija Bet. Ti, kterým se podařilo uniknout šoa, překonávali moře a pokoušeli se vylodit u břehů Svaté země. Na sto dvaceti plavidlech se tísnili zoufalí uprchlíci, kteří unikli jisté smrti. Britové je však nemilosrdně zadržovali a Židy posílali buď zpět do nebezpečí Evropy, nebo do sběrných táborů. Britská správa uvěznila v táborech na Kypru, v Palestině a na Mauriciu asi 50 tisíc lidí, ale ještě děsivější je, že během tajné alije v moři utonulo asi 1600 lidí. Jen málo uprchlíků dosáhlo břehů Palestiny a připojilo se k místní židovské populaci.

Není divu, že po těchto událostech byly kdysi korektní vztahy mezi Brity a Židy na bodu mrazu. Přesto tehdejší mluvčí sionistů, David Ben Gurion vyhlásil: „Budeme společně s Anglií bojovat proti Hitlerovi, jako kdyby neexistovala MacDonaldova bílá kniha – a budeme bojovat proti bílé knize, jako kdyby nebyla válka." Skutečně pak stovky židovských vojáků bojovaly a padly v řadách spojeneckých armád včetně té britské v bojích proti nacistům a stovky palestinských Židů bojovaly a zahynuly v odporu proti britské mandátní správě, která se začala uchylovat i k popravám rebelů.

Situace v Britském mandátu se stávala stále více politicky i morálně neúnosnou a celý svět se znepokojením sledoval přešlapy a drakonická opatření mandátní správy. V roce 1947 Organizace spojených národů rozhodla o rozdělení území mandátu na dva státy, jeden židovský

a druhý arabský. Agónie britského koloniálního panství na Blízkém východě se chýlila ke konci a 14. května roku 1948 byl vyhlášen nezávislý stát Izrael. Zástupci Ligy arabských států rozdělení území odmítli. Toto odmítnutí vrhlo velmi dlouhý a temný stín na budoucnost palestinských Arabů.

Zápas o izraelskou nezávislost

Válka o nezávislost, která vypukla prakticky ihned poté, co David Ben Gurion přečetl deklaraci nezávislosti Izraele, je dosud interpretována podle toho, z jaké strany na ni pohlížíme. Ve skutečnosti byla vyvrcholením mnoha konfliktů, které doprovázely téměř celé období Britského mandátu. Ani v tak výbušné situaci se Britové nedokázali zachovat racionálně a namísto, aby mírnili násilí, mnohdy ještě na odchodu předávali Arabům své opevněné stanice, zbraně i munici. Na druhé straně pomohly židovské armádě dodávky vojenského materiálu i příchod odborníků, vojáků a letců zejména z Československa. Tato pomoc je dosud nostalgicky připomínána, ale je někdy i přeceňována a opředena legendami. Patos příběhů války o nezávislost a téměř neuvěřitelné vítězství izraelských vojsk budí respekt dosud.

Na obou stranách docházelo nevyhnutelně k projevům krutosti a k nesmyslnému zabíjení civilistů. V paměti zůstává masakr arabské osady Dejr Jásín extrémistickými oddíly Irgunu a Lechi, které se odštěpily od regulérní izraelské armády a nerespektovaly sionistické vedení. Na druhé straně nelze zapomenout masakr sedmdesáti sedmi židovských lékařů a sestřiček mířící do nemocnice Hadasa a osadníků kibucu Guš Ecijon. Podobných hrůz bylo více, než by bylo vysvětlitelné válečnou psychózou. Dnes, kdy jsou vášně okolo státu Izrael opět zjitřené, jsou tyto

příběhy využívány k podpoře vlastního stanoviska. Izraelci hrdě vzpomínají na porážku neporovnatelně silnějšího svazu nepřátel, Arabové nazývají svou prohru *nakba*, katastrofa.

V prvním desetiletí existence Izraele se naplno projevil jeho význam jako útočiště židovské populace z diaspory. Z arabských zemí byly vyhnány desetitisíce Židů, kteří museli ve svých starých domovech zanechat majetek a téměř s holýma rukama uprchly do Izraele. V prvních deseti letech trvání Izraele vzrostla díky těmto vlnám přistěhovalců populace mladého státu na dva milióny. Jejich zařazení do produktivního života bylo ohromnou logistickou výzvou, na jejímž úspěšném řešení měl podstatnou zásluhu první premiér David Ben Gurion.

Výsledkem mnoha komplikovaných bojů bylo upevnění pozice Izraele v regionu. Izrael rozšířil své území asi o pětinu, velký symbolický význam mělo pro Židy dobytí západní části Jeruzaléma, od starověku svatého hlavního města. Židé mohli opět vstoupit na horu Skopus a směli navštěvovat starobylý hřbitov na Olivové hoře, nicméně přístup k nejsvětějšímu místu judaismu, k Západní zdi, jim byl zapovězen až do roku 1967, kdy Izrael dobyl historické srdce Jeruzaléma. Jordánsko si udrželo západní břeh Jordánu a východní část Jeruzaléma včetně Chrámové hory, Egypt nadále držel pásmo Gazy.

Konflikt mezi Izraelem a některými arabskými státy doutná prakticky neustále a vedl k několika válkám, k mnoha násilným střetům i k nespočetným teroristickým útokům proti židovským civilistům. V roce 1967 proběhla konference v Chartúmu, kde arabské státy přijaly doktrínu nazvanou „Tři ne“, což znamenalo: nejednat s Izraelem, neuzavřít s Izraelem mírovou smlouvu a neuznat Izrael.

Přesto se vztahy Izraele, Egypta a Jordánska ustavily na korektní rovině včetně dílčí spolupráce. O dalších mírových dohodách a kooperaci v regionu se neustále jedná.

Historie a Bible nejsou argument

Politika „Tří ne“ dosud formuje ideologii palestinského hnutí a je brzdou racionálního řešení konfliktu. Na tomto ustanovení se zakládá nesmiřitelný postoj radikálních palestinských politiků a aktivistů, kteří odmítají jakoukoliv dohodu a smír s Izraelem a nárokují si naprosto celé území Státu Izrael bez židovské populace. To je ostatně obsahem volání „Od řeky k moři bude Palestina svobodná!“.

V regionu se osudově střetávají dva nároky na sebeurčení národů. Mnohdy v této ideologické válce zaznívají argumenty opírající se o dávné dějiny či náboženské argumenty. Diskuse o tom, který národ obýval území dříve, zdánlivě zakládá silnější legitimitu na současné sebeurčení. Zatímco Izrael staví svou duchovní i národní identitu na kontinuitě od biblických dob, Palestinci se pokoušejí tuto kontinuitu popírat, vysmívají se jí a chytají se jakékoliv teorie, která současné Židy prezentuje jako zcela jiné, cizí etnikum, jako evropské „bílé“ přivandrovalce bez dějin, násilné kolonizátory, případně potomky dávných Chazarů. Čas od času se objeví nápad, že Ježíš byl Palestinec, kterého ďábelští Židé ukřižovali. Podle této fantazie Palestinci napsali Bibli, jsou jediní praví a původní obyvatelé Svaté země a všichni proroci, králové a mudrci zmínění v Bibli byli bez výjimky Palestinci. Na Chrámové hoře podle palestinských historiků židovský chrám nikdy nestál.

Ze strany Židů, ještě spíše z řad jejich nekritických stoupenců, naopak mnohdy slýcháme absolutní popírání

jakýchkoliv nároků Palestinců na tradiční domov a na vlastní kulturu a dějiny. Nejzazším a zavrženíhodným projevem takové nevraživosti je pohrdání a dehumanizace, někdy dokonce fyzické násilí. Pokud izraelští osadníci ze Západního břehu čas od času vtrhnou do palestinských sídel, zapalují auta a domy a bijí, nebo dokonce zavraždí, palestinské rolníky, je to zločin, který nelze omlouvat. Izraelská armáda odsoudila násilný incident z června 2025 v oblasti Rámaláhu a přivedla viníky před soud. Někdy jsou však tresty nápadně mírné. Pokud je takové konání bagatelizováno a nikdo za něj není přiměřeně potrestán, poškozuje to Izrael a jeho obyvatele stejně jako útoky agresorů z Hamásu.

Dějinné spory vyvolávají silné emoce, neboť se dotýkají nejen náboženského, ale též kulturního a v posledku politického nároku na sebeurčení. Podobné argumenty jsou naprosto marné, protože nemohou přispět k žádnému racionálnímu řešení, jen přispívají k radikalizaci a nesmiřitelnosti. Židé i Palestinci mají své dějinné zkušenosti a tradice, mají svá vyznání, mají své zakladatelské legendy a milované hrdiny, mají vlastní kulturu. V nynější době jsou to však již moderní etnika zasazená do postmoderního světa plného ničivých zbraní a stejně mocných nástrojů mediální propagandy. Pokud chceme pro naše potomky pokojné soužití, ne-li vůbec přežití, jistě bychom měli ctít své spirituální dědictví, ale musíme řešit praktické, společenské a politické problémy těmi nástroji, které nám poskytuje tragická zkušenost válek a totalitních režimů i bolestně obhájené poselství humanismu.

Pro dědice Tóry platí důraz na spravedlnost a soucit, etické apely proroků a Talmudu. Pro Palestince platí důraz

na milosrdenství, která znají čtenáři Koránu i Nového zákona. Monoteisté sdílejí společné dědictví důvěry v dobro a v laskavého Boha, který miluje své děti. Koneckonců i tzv. Abrahámovské dohody míří tímto směrem. Všechny starobylé hodnoty monoteismu mají v 21. století konkrétní uplatnění v umírněnosti, racionalitě, sociální citlivosti a v úctě k životu. Chceme-li žít tak, jak nás učí naše svatá Písma a naši mudrci, nezbývá nic jiného, než je aplikovat na strategii přežití v dnešním profánním, krutém a nevyzpytatelném světě. Základní hodnotou našich náboženství není svatá válka a drakonické uplatňování spravedlnosti z doby bronzové, ale vědomí, že všichni lidé jsou bratři a sestry.

Odmítám fanatismus a násilí na obou stranách. Izrael by měl uznat právo Palestinců na vlastní stát. Z mnoha důvodů nelze přenechat Palestincům území „od řeky k moři", ale je možné v budoucnosti uznat legitimní status oblastí již osídleným Palestinci. Palestinci se jednou budou muset vzdát pravidla „Tří ne". Podmínkou jejich státnosti je uznání práva Izraele na existenci, naprostá likvidace teroristických struktur a autentické zavržení všech násilných metod. Oba národy by měli mít možnost svobodně přecházet hranici, pěstovat vzájemné kontakty, podnikat cesty k sousedům za studiem, prací nebo rekreací a bezpečně putovat ke svatým místům. Vím, že nyní to je fantaskní vize, nedělám si nárok na právo komukoliv vnucovat svůj idealistický sen, nežiji ve sporném regionu a nejsem ani voják, ani politik, možná se hluboce mýlím. Přesto doufám, že nakonec, po dlouhé době, nenávist pomine a oba národy dokážou žít vedle sebe v míru. Koneckonců v době Theodora Herzla byl židovský stát také jen iluzí, utopií, snovou Fatou Morganou.

Zrada Západu a antisemitismus na levici

Porážkou Osmanské říše nastalo složité soužití palestinských Židů se Západem a opakované selhávání pochopení toho, co židovské osídlení představuje a jaké existenční otázky musí řešit. Zatímco se zpočátku Velká Británie jevila jako garant hospodářského, technického a společenského vzestupu Blízkého východu, brzy se zapletla do nesmiřitelného konfliktu, který nejen neuměla uklidnit, ale sama jej pomohla rozdmýchat. Ani po vyhlášení Státu Izrael se západní mocnosti nezorientovaly a spíše využívaly blízkovýchodní krize a konflikty k upevnění vlastní pozice na mapě studené války.

Ke kompletnímu rozboru vývoje a povahy těchto problematických vztahů zde není prostor. Je však třeba zmínit, že nepochopení blízkovýchodního konfliktu se bezděky stává zrcadlem vlastních traumat, selhání a slabostí Evropy. Staré nenávisti se převlékají do nových šatů. V Sovětském svazu, a pod jeho vlivem i v jeho satelitech, se prosadilo šikanování Židů skryté za údajné tepání sionismu. Po šoa nebylo vhodné veřejně hovořit o židovském původu nepohodlných občanů, zavedl se tudíž termín sionista, nebo sionistický agent. Často však opresivní bolševický aparát tento zástupný termín zapomněl použít a otevřeně štval proti Židům. Není tajemstvím, že mnozí západní levicově orientovaní intelektuálové sovětský režim obdivovali a radostně přejímali jeho ideje. Přestože ronili slzy nad hroby Židů umučených nacisty, živí Židé, nahlížení jako zlopověstní sionisté, je znepokojovali a provokovali již svou nezdolnou vůlí k přežití.

U totalitního sovětského režimu, a navíc v zemi, kde brutální nenávist propukala ve formě obrovských pogromů, není inovovaný antisemitismus příliš překvapivý, nicméně stejná iracionální a nesmírně agresivní rétorika

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Izrael. Židovský stát v rozpadajícím se světě**.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.